

Dosarul nr. 3ra-477/24
2-24059114-01-3ra-03062024

prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul Dondușeni – A. Garbuz
instanța de apel: Curtea de Apel Bălți – A. Garbuz, I. Grosu, A. Ciobanu

ÎNCHEIERE

05 iunie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Stela Procopciuc
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului depus de avocatul Banaru Vadim în numele și interesele lui Filipaș Ruslan,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Filipaș Ruslan împotriva Consiliului electoral al circumscripției Comunale Tîrnova nr.13/21 raionul Dondușeni, privind anularea hotărârii nr. 27 din 30 mai 2024 „Cu privire la sesizările nr.34/32-2595 și nr.34/32-2590 din 28 mai 2024 a Inspectoratului de Poliție Dondușeni”,

împotriva deciziei din 02 iunie 2024 și încheierii din 01 iunie 2024 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă:

La 01 iunie 2024, Filipaș Ruslan, fiind reprezentat de Banaru Vadim, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului electoral al circumscripției Comunale Tîrnova r-nul Dondușeni nr.13/21, solicitând anularea hotărârii nr. 27 din 30 mai 2024 „Cu privire la sesizările nr.34/32-2595 și nr.34/32-2590 din 28 mai 2024 a Inspectoratului de Poliție Dondușeni” și restabilirea în drepturi electorale a candidatului Ruslan Filipaș în cadrul turului doi al alegerilor noi pentru funcția de primar al com. Tîrnova. r. Dondușeni.

În motivarea acțiunii, reprezentantul reclamantului a indicat că prin hotărârea Consiliului electoral al circumscripției comunale Tîrnova nr. 13/21, r-1 Dondușeni nr. 13 din 25 aprilie 2024, Filipaș Ruslan a fost înregistrat în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Tîrnova, r-nul Dondușeni pentru alegerile locale noi din 19 mai 2024.

La 19 mai 2024 în cadrul primului tur al alegerilor, Filipaș Ruslan a obținut 355 voturi și a acces în turul doi din data de 02 iunie 2024.

La 29 mai 2024 la Consiliul electoral au fost depuse două sesizări din partea IP Dondușeni, prin care s-a informat despre înregistrarea a doua denunțuri oficiale din partea cetățenilor Lisnic Sergiu, Lungu Elena și Socolovchi Dumitru.

Potrivit acestor denunțuri, contestatarul este acuzat precum că ar fi oferit 500 de lei pentru a vota în favoarea sa la alegeri.

La 30 mai 2024 contestatarul a depus la Procuratura Dondușeni o plângere penală împotriva cetățenilor Lisnic Sergiu, Lungu Elena și Socolovchi Dumitru pentru denunțare falsă cu solicitarea intentării unei urmări penale în vederea tragerii la răspundere în baza art. 311 Cod penal.

În adresa organului electoral, la data de 30 mai 2024, a fost depusă o referință detaliată asupra cazului și copia plângerii penale.

Ședință consiliului a început la ora 14.00 la 30 mai 2024. În cadrul ședinței inspectorul de sector al IP Dondușeni a informat organul electoral despre faptul că sunt depuse denunțuri dar materialele se află în examinare și urmează a fi transmise după competență.

Reprezentantul organului de poliție nu a solicitat anularea înregistrării concurentului electoral.

În pofida faptului că reprezentantului concurentului electoral a solicitat examinarea în ședință a argumentelor expuse în referință și audierea în calitate de martori a cetățenilor care au informat despre pretinsele acte de corupție, toate aceste demersuri au fost respinse nemotivat.

În aceeași ședință, președintele consiliului electoral a dat citirii proiectului de hotărâre care deja era pregătit din timp prin care a propus anularea înregistrării.

Ca rezultat, după o mulțime de încălcări procedurale ce ține de examinarea contestațiilor, CECE Tîrnova nr. 13/21, a votat unanim proiectul de hotărâre.

Astfel, prin Hotărârea nr. 27 din 30 mai 2024 s-a luat act de sesizările IP Dondușeni și s-a anulat înregistrarea candidatului la funcția de primar al comunei Tîrnova pentru alegerile locale noi din 19 mai 2024 din partea partidului politic „Șansă”, domnul Ruslan Filipaș.

La 31 mai 2024 în adresa Comisiei Electorale Centrale la ora 08.40 a fost depusă o cerere prealabilă prin care a fost solicitată anularea hotărârii nr. 27 din 30 mai 2024 a CECE Tîrnova și repunerea în drepturi electorale a candidatului.

La ședința Comisiei Electorale Centrale din 31 mai 2024 cererea prealabilă a fost respinsă.

Cu privire la procedura administrativă aplicată, reprezentantul lui Filipaș Ruslan a invocat că acesta nu a avut posibilitate de a lua cunoștință cu materialele dosarului administrativ, să pregătească poziția sa de apărare, să prezinte probe și argumente, să fie audiat efectiv. Referința nu a fost examinată și nu a fost dezbătută, s-a refuzat audierea cetățenilor care au depus denunțuri false iar proiectul de hotărâre era pregătit din timp. Contestatarul nu a beneficiat de dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare nici la o etapă a procedurii administrative.

Și consideră că acest fapt reprezintă o gravă încălcare a procedurii și eludarea normelor imperative ale codului administrativ cu privire la efectuarea unei proceduri administrative.

Cu referire la prevederile art.70, art.32 alin.(2), art.83 și art.94 din Codul administrativ, a susținut că drepturile garantate ale participantului la procedura administrativă au fost grav încălcate de către CECE Tîrnova nr.13/21. Contestatarul în cadrul acestei proceduri administrative a avut parte doar de tratament discriminatoriu, contrar legii, fără respectarea bunei credinței și cu o

vădită părtinire și dispreț. Atunci când se iau decizii de anulare a înregistrării unui candidat în alegeri, acest fapt reprezintă una din cele mai grave sancțiuni și afectarea unui drept fundamental, la alegeri libere și dreptul de a fi ales.

Astfel, a invocat că hotărârea CECE Tîrnova nr. 13/21 nr. 27 din 30 mai 2024 este ilegală și netemeinică atât din punct de vedere formal cât și pe fond.

În context, a susținut că, contrar prevederilor imperative ale legii, autoritatea pârâtă nu și-a motivat propria hotărâre. Tot textul actului conține doar relatarea celor expuse în sesizările poliției, apoi CECE, enumeră formal unele norme din legislația electorală și ignoră în totalitate argumentele expuse în referință. Susține, că organul electoral nu a dat nicio apreciere informațiilor prezentate, nu a analizat careva probe, nu a constata legătura cauzală între pretinsele încălcări și candidatul Filipaș care respinge categoric acuzațiile aduse.

Declarațiile a trei cetățeni care au depus denunț la poliție sunt identice și nu corespund adevărului. Aceste acțiuni reprezintă nu altceva decât o metodă murdară de campanie electorală, cu scop de a denigra un concurent electoral și a-l elimina din alegeri cu doar câteva zile înainte de turul doi al alegerilor.

Organul electoral a refuzat să examineze circumstanțele acuzațiilor aduse. Poliția a informat doar despre depunerea unor astfel de denunțuri dar nu a emis niciun act juridic care ar confirma cel expuse. Materialele abia se află în examinare. Nu a fost verificat cine a mai văzut exact că au fost oferiți acești bani, dacă nu poate fi o provocare din partea concurenților sau persanelor de rea credință pentru a denigra imaginea candidatului, dacă există alte probe incontestabile că banii aparțin candidatului; există alte probe incontestabile că acțiunea a fost pusă la cale anume de candidat.

În circumstanțele date doar organele de urmărire penală și organele procuraturii urmează să investigheze minuțios, cu atragerea martorilor, efectuarea altor acțiuni de investigație și de urmărire cu scop de a afla adevărul. Pentru faptul dat este nevoie să fie respectate toate procedurile legale, cu respectarea unui proces echitabil, dreptului la apărare și respectarea principiului prezumției de nevinovăție.

Organul electoral nu a examinat desinestător circumstanțele de fapt și nu a verificat temeinicia contestațiilor și sesizărilor dar a acceptat necondiționat poziția doar a unei părți.

La fel, a invocat că, consideră că actul administrativ contestat, contrar prevederilor art. 118 Cod administrativ, nu este motivat. Or, motivarea trebuie să justifice prin forța logicii, raționamentelor, probelor și normelor de drept, toate elementele care compun legalitatea actului administrativ, însă, la caz această exigență lipsește.

Totodată, încălcările descrise, incertitudinea și netransparența actului administrativ fac dovada caracterului incert al acestuia. Potrivit art. 119 alin. (1) din Codul administrativ, conținutul unui act administrativ individual trebuie să fie suficient de cert. Dat fiind că actul administrativ contestat nu este motivat referitor la temeiurile de fapt privind anularea înregistrării constituie un act administrativ individual ilegal. Or, măsura oficială întreprinsă de consiliul electoral demonstrează exercitarea dreptului discreționar cu încălcarea prevederilor art. 137 Cod administrativ. Din acest punct de vedere constatarea formală, fără nicio examinare efectivă, cu privire la verificarea temeiurilor de anulare, contravine art. 21 alin. (3) și 29 din Codul administrativ. Scopul legitim urmărit de către

autoritatea pârâtă prin emiterea/întocmirea actului administrativ, nu doar că nu este motivat, dar nici rezonabil.

În același timp, deși actul administrativ unde se manifestă puterea discreționară se referă la aspectele care, într-un cadru legal, conferă autorității publice (consiliului electoral) o anumită libertate de decizie, acest lucru presupune, că decizia luată în mod discreționar, trebuie să fie una optimă, să corespundă finalității actului, sensului legislației în vigoare, principiilor generale ale dreptului intern și internațional, drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Exercitarea dreptului discreționar nu permite desfășurarea unei activități administrative arbitrare. Astfel, instanța de judecată analizează dacă, în procesul activității sale decizionale, autoritatea publică a realizat dreptul discreționar: 1) cu respectarea limitelor de competență și regulilor de procedură instituite de lege; 2) cu luarea în considerare tuturor faptelor relevante; 3) conform scopului acordat prin lege.

A menționat că, autoritatea publică a ignorat în totalitate aceste cerințe legale, regulile de procedură au fost ignorate în totalitate, nu au fost analizate circumstanțele și faptele importante cazului iar decizia luată contravine cel mai grav scopului urmărit de lege și care este total disproporționată.

Autoritatea pârâtă a ignorat în totalitate argumentele reprezentantului contestatarului, nici nu a dat posibilitate să fie audiat efectiv. Proiectul hotărârii era deja gata perfectat cu soluția identificată din timp - anularea înregistrării, fiind încălcate procedurile legale de examinare a contestațiilor.

Sesizările din partea Poliției urmau a fi declarate inadmisibile dat fiind că nu se încadrează în condițiile prevăzute la art. 93 și 94 din Codul electoral. Iar organul electoral nu a demarat o procedură de control din oficiu, cel puțin nu există niciun act care ar confirma acest fapt.

Astfel, constată că organul de poliție nu este subiect de depunere a astfel de acte în adresa organului electoral.

Organul electoral, anulând înregistrarea deja după alegeri a încălcat grav prevederile art. 95 alin. (7) din Codul electoral care prevede că cererile de anulare a înregistrării, a acreditării sau a confirmării subiecților electorali se depun la organul electoral competent cel târziu cu 5 zile înainte de ziua alegerilor. Cererile depuse după acest termen se examinează concomitent cu centralizarea și confirmarea rezultatelor alegerilor.

Acuzațiile nefondate menționate în sesizare reprezintă acuzații penale iar coruperea alegătorilor este infracțiune prevăzută de art. 181¹ din Codul penal.

La fel, consider că Inspectoratul de poliție Dondușeni nici nu avea competența de a examina astfel de plângeri și urma să transmită materialele Centrului Național Anticorupție, dar nu organului electoral. Organul de poliție sau altă instituție a statului poate informa organul electoral doar dacă o încălcare de lege este confirmată definitiv prin decizii definitive ale unui agent constator sau ale instanței de judecată.

Astfel, chiar dacă, ipotetic ar fi existat careva temeieri de a depune o cerere de anulare a înregistrării unui candidat, atunci o asemenea acțiune este interzisă de lege, în cazul depistării a careva presupuse încălcări aceste fapte urmează a fi examinate doar în procesul confirmării sau infirmării rezultatelor alegerilor.

Consideră reclamantul că prin acest act administrativ, este prejudiciat grav, i se încalcă drepturile fundamentale la alegeri libere, este restrâns dreptul fundamental de a fi ales, este restrâns grav dreptul la libera exprimare, este discriminat în raport cu alți concurenți electorali, nu i se asigură condiții echitabile la o campanie electorală în conformitate cu principiile constituționale și Codul electoral.

Pârâtul, cu regret a ignorat totalmente argumentele menționate de reprezentantul contestatului, nemaivorbind de faptul că nu s-a acordat timp de a veni cu probe suplimentare.

Organul electoral investit cu competență materială de examinare a sesizărilor, în procesul adoptării actului administrativ individual defavorabil contestat a omis unele principii ale examinării oricărei proceduri în fața unei autorități cu drept de decizie, producătoare de efecte juridice - principiul disponibilității și principiul egalității armelor, fiind elemente esențiale al dreptului la un proces echitabil.

Cu toate că reprezentantul contestatului a adus unele explicații în ședință, CECE nici măcar formal nu a combătut în hotărârea contestată argumentele prezentate, decât prin alegații formale și nemotivate. Prin aceasta organul electoral a sfidat prevederile Regulamentului CEC cu privire la examinarea contestațiilor, iar actul administrativ emis este ilegal.

Respectiv, autoritatea pârâtă în cadrul puterii sale discreționare, având obligația de a explica de ce a adoptat o anumită conduită din mai multe posibile nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul legii. Or, puterea discreționară nu trebuie confundată cu posibilitatea de a acționa arbitrar sau fără control.

Cu referire la încălcarea unor drepturi fundamentale a invocat art. 2 alin. (1) art. 38 din Constituția RM.

La fel, a invocat că dreptul la alegeri libere este garantat și de art. 3 protocolul I al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care garantează drepturi, deoarece stabilește obligația înaltei Părți Contractante de a organiza alegeri în condiții care să asigure exprimarea liberă a opiniei oamenilor și nu un drept sau o libertate particulară.

Prin hotărârea sa nr. 25/2010 Curtea Constituțională a subliniat că legiuitorul are obligația de a crea condiții adecvate pentru realizarea voinței suverane a poporului pe calea exercitării drepturilor electorale de către cetățeni și, respectiv, a formării unor organe autonome și independente ale puterii publice, menite să transpună în viață interesele poporului și să garanteze drepturile și libertățile omului și cetățeanului Republicii Moldova.

Prin actul contestat, CECE de fapt a sancționat reclamantul pentru fapte pe care nu le-a comis, în legătură cu care a depus plângere penală pentru denunț fals, acțiuni care nu au fost probate și nici confirmate, pur și simplu a anulat un drept fundamental constituțional cu doar trei zile înainte de alegeri.

În acest sens, este de remarcat că Dreptul la alegeri libere este strâns legat de alte două principii fundamentale protejate de Constituție și Convenția Europeană - dreptul la libera exprimare a opiniei și dreptul la libertatea de asociere.

Deja în mai multe cauze având ca obiect art. 10 din Convenție Curtea a subliniat interdependența dintre dreptul la alegeri libere și libertatea de exprimare, în aceste cauze s-a constatat că aceste drepturi, inclusiv libertatea de dezbatere politică, constituie baza oricărui regim democratic.

Alegerile reprezintă un element al exercitării drepturilor fundamentale ale omului și mai ales a drepturilor civile și politice. Alegerile echitabile reprezintă o competiție politică, care are loc într-un mediu caracterizat prin încredere, transparență și răspundere și care permite alegătorilor să facă o alegere conștientă între alternativele politice distincte.

Restricțiile asupra exercițiului unor drepturi sunt prevăzute expres în Legea Supremă și nu pot fi extinse. Orice restricție, înainte de a fi instituită, trebuie raportată la prevederile art. 54 din Constituție, care prevede că restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății. (HCC nr. 20/2001).

La caz, prin sancțiunea dispusă de către pârât, hotărârea CECE contestată reprezintă o ingerință disproporționată în substanța dreptului de a fi ales, drept garantat de legea fundamentală și de Convenția Europeană.

Prin urmare, prin prisma jurisprudenței CtEDO, dreptul de a fi ales, prevăzut de art. 3 din Protocolul nr. 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, nu este absolut și permite „limitări implicite” însă aceste limitări trebuie să fie înscrise într-un proces echitabil fără abuzuri. Notează, că prin emiterea hotărârii contestate în baza unor denunțuri false, fără confirmarea pretinselor acte ilegale, fără existența vreunui act juridic corespunzător, autoritatea pârâtă, practic a recunoscut că reclamantul este vinovat de infracțiunea prevăzută de art. 1811 Cod penal. Prin aceste acțiuni administrative abuzive fiind sfidat principiul prezumției nevinovăției garantat de art. 21 din Constituție și Convenția Europeană.

Principiul prezumției nevinovăției este enunțat în actele internaționale la care Republica Moldova este parte, în special art. 11 al Declarației Universale a Drepturilor Omului. Prezumția nevinovăției este aplicată în cadrul jurisprudenței europene, fiind parte integrantă a dreptului la un proces echitabil. Acest principiu prevede, printre altele, și obligația instanțelor judecătorești naționale, precum și a autorităților publice, de a nu susține în niciun fel de circumstanțe că o persoană este vinovată de comiterea unei infracțiuni, dacă această infracțiune nu a fost dovedită pe cale judiciară.

Concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșire a infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri. Respectarea acestei reguli are drept rezultat efecte juridice favorabile sau posibilitatea survenirii acestora în cazul în care toate dubiile privind probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate, în condițiile CPP al RM, se interpretează în favoarea bănuitului, învinuitului, inculpatului. În cazul *Popovici vs. Moldova* Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că a avut loc violarea art. 6 al Convenției, și anume a pct. 2 - încălcarea principiului intangibil al prezumției nevinovăției.

Prin hotărârea din 01 iunie 2024 a Judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni cererea de chemare în judecată înaintată de candidatul la funcția de primar al com. Tîrnova r-nul Dondușeni Filipaș Ruslan, reprezentat de avocatul Banaru Vadim împotriva Consiliului electoral al circumscripției comunale Tîrnova r-nul Dondușeni nr. 13/21, privind anularea hotărârii nr. 27 din 30 mai 2024 al CECE Tîrnova, r-nul Dondușeni nr. 13/21; restabilirea în drepturi electorale a candidatului Filipaș Ruslan în cadrul turului doi al alegerilor noi pentru funcția de primar al com. Tîrnova. r. Dondușeni, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

La 01 iunie 2024, avocatul Banaru Vadim, în numele și interesele lui Filipaș Ruslan, a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 01 iunie 2024 a Judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni, solicitând casarea integrală a acesteia, cu emiterea unei hotărâri noi, prin care să fie admisă contestația apelantului, să fie anulată hotărârea nr. 27 din 30 mai 2024 al CECE Tîrnova, r. Dondușeni nr. 13/21, cu restabilirea tuturor drepturilor electorale ale lui Filipaș Ruslan în calitate de candidat la funcția de primar al com. Tîrnova. r. Dondușeni.

În ședința instanței de apel, avocatul Banaru Vădim în interesele lui Filipaș Ruslan a depus cerere prin care a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 102 alin. (5) lit. f) din Codul electoral și a textului „încălcarea prevederilor alin.(5) și (6) din prezentul articol se constată de organul electoral competent, inclusiv cu suportul organelor de resort și celor de drept,, din art. 54 alin.(7) din Codul electoral, în măsura în care nu există vreun act juridic definitiv și nu este reglementat exhaustiv o procedură obiectivă de constatare pentru a se evita arbitrariul.

Prin încheierea din 01 iunie 2024 a Curții de Apel Bălți, cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, înaintată de reprezentantul candidatului la funcția de primar al com. Tîrnova, r-nul Dondușeni, Ruslan Filipaș, avocatul Vadim Banaru, s-a respins.

Prin decizia din 02 iunie 2024 a Curții de Apel Bălți, cererea de apel depusă de avocatul Banaru Vadim în interesele lui Filipaș Ruslan împotriva hotărârii din 01 iunie 2024 a Judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni, la cererea de chemare în judecată în contencios administrativ formulată de Filipaș Ruslan către Consiliul electoral al circumscripției Comunale Tîrnova r-nul Dondușeni nr.13/21 cu privire la anularea hotărârii nr. 27 din 30 mai 2024 „Cu privire la sesizările nr.34/32-2595 și nr.34/32-2590 din 28 mai 2024 a Inspectoratului de Poliție Dondușeni”, s-a respins.

În motivarea deciziei emise, instanța de apel a conchis că argumentele invocate de către apelant în susținerea pretențiilor sunt declarative, acestea nefiind de natură să ducă la anularea actului administrativ, iar hotărârea contestată este legală.

Instanța de apel a susținut legalitatea hotărârii Consiliului Electoral de a anula înregistrarea candidatului Filipaș Ruslan, argumentând că oferirea de bani alegătorilor de către Filipaș Ruslan constituie o încălcare gravă a principiilor alegerilor libere și democratice, conform art. 54 alin. (6) lit. a) din Codul electoral. Coruperea alegătorilor subminează legalitatea și legitimitatea procesului electoral.

Conform art. 37 alin. (1) lit. f) și art. 54 alin. (7) din Codul electoral, Consiliul Electoral are dreptul și obligația de a interveni în cazurile de corupere a alegătorilor, chiar și în absența unei sentințe penale definitive. Măsurile luate de Consiliu sunt justificate pentru a preveni compromiterea alegerilor.

Instanța a constatat că probele prezentate de Inspectoratul de Poliție Dondușeni (denunțuri, bani ridicați de la alegători) erau suficiente și veridice pentru a demonstra coruperea alegătorilor. Consiliul Electoral a acționat corect și în conformitate cu legea.

Instanța a menționat că procesele electorale trebuie să fie rapide și eficiente, iar ele nu depind direct de finalizarea proceselor penale. Decizia de anulare a

înregistrării candidatului a fost considerată proporțională și necesară pentru protejarea integrității procesului electoral.

Apelantul a avut acces la toate materialele dosarului administrativ și a avut posibilitatea de a prezenta argumente. Instanța a concluzionat că drepturile procedurale ale apelantului au fost respectate.

Instanța a apreciat că măsura anulării înregistrării candidatului este proporțională cu gravitatea faptei, urmărind protejarea democrației și prevenirea coruperii alegătorilor.

Astfel, instanța a considerat că hotărârea Consiliului Electoral a fost emisă corect, bazându-se pe probe solide și respectând cadrul legal, drepturile procedurale ale părților implicate și principiul proporționalității.

Cu referire la cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 102 alin. (5) lit. f) din Codul electoral și a textului „încălcarea prevederilor alin.(5) și (6) din prezentul articol se constată de organul electoral competent, inclusiv cu suportul organelor de resort și celor de drept,, din art. 54 alin.(7) din Codul electoral, instanța de apel a respins-o ca neîntreținând condițiile stabilite de art.12¹ alin.(2) din Codul de procedură civilă, precum și în Hotărârea nr.2 din 09 februarie 2016 a Curții Constituționale.

La 02 iunie 2024, prin intermediul poștei electronice (vol. II, f.d.3), avocatul Banaru Vadim, în numele și interesele lui Filipaș Ruslan, a declarat recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, aplicarea directă în prezenta cauză art. 6, 10 și art. 3 protocolul I al CEDO, casarea încheierii din 01 iunie 2024 a Curții de Apel Bălți cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, admiterea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții constituționale pentru verificarea constituționalității art. 102 alin. (5) lit. f) și art. 54 alin. (7) din Codul electoral, casarea integrală a deciziei din 02 iunie 2024 a Curții de Apel Bălți, cu emiterea unei noi decizii prin care să fie admisă contestația recurentului și să fie anulată hotărârea nr. 27 din 30 mai 2024 al CECE Tîrnova, r-nul Dondușeni nr. 13/21, cu restabilirea tuturor drepturilor electorale ale dlui Ruslan Filipaș în calitate de candidat la funcția de primar al com. Tîrnova. r. Dondușeni.

În motivarea recursului, reprezentantul recurentului a invocat că instanța de fond și de apel și-au motivat hotărârile prin care s-a respins contestația doar prin acceptarea necondiționată a poziției intimatului, fără nicio verificare minuțioasă a corespunderii acestei poziții cadrului legal și circumstanțelor de fapt.

De asemenea, a invocate că instanțele de judecată nu au examinat cerințele și argumentele referitor la legalitatea actului contestat, referitor la procedura adoptării și alte circumstanțe, pentru caz.

Consideră că soluția și argumentele instanțelor sunt neîntemeiate și adoptate în contradicție cu circumstanțele cauzei.

În context, a susținut că instanța de apel a neglijat aspectele esențiale ale cazului, neexaminând cum autoritatea pârâtă și-a exercitat dreptul discreționar sau cum a depășit competența legală. A fost ignorat faptul că intimatul și-a depășit grav competența legală, ignorând procedurile administrative și încălcând principiile unui proces echitabil și prezumția de nevinovăție.

Instanța nu a oferit o apreciere adecvată a argumentelor acțiunii, ci a susținut și în totalitate argumentele părții adverse, încălcând astfel principiul echității și al egalității armelor în procesul legal. De asemenea, a omis să ia în considerare

aspecte cruciale ale cazului, cum ar fi lipsa unui mecanism real de constatare a încălcărilor legate de corupția electorală și aplicarea disproporționată a sancțiunii extreme a anulării înregistrării.

A menționat că instanța a ignorat jurisprudența relevantă a Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului, interpretând greșit constatările acestor instanțe. De asemenea, a aplicat eronat concluziile din hotărârea Curții Constituționale nr. 10/2023, fără a lua în considerare contextul specific al cazului.

A conchis că aceste încălcări ale instanței au avut un impact negativ asupra dreptului reclamantului la un proces echitabil și la un proces electoral democratic.

Cu referire la argumente ce se referă la încheierea contestată, a invocat că Curtea de Apel Bălți a depășit prevederile legale și jurisprudența Curții Constituționale prin respingerea nemotivată a cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate. Aceasta nu a oferit motive pentru respingerea cererii, contrar prevederilor din art. 12¹ din Codul de procedură civilă și jurisprudenței Curții Constituționale.

A relatat că, conform hotărârii nr. 2 din 09 februarie 2016 a Curții Constituționale, judecătorul trebuie să verifice dacă sunt întrunite anumite condiții fără a se pronunța asupra temeiniciei sesizării sau conformității cu Constituția a normelor contestate.

Toate condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate erau îndeplinite: obiectul excepției intra în categoria actelor prevăzute de art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția a fost ridicată de o parte în proces, prevederile contestate urmau a fi aplicate la soluționarea cauzei și nu exista o hotărâre anterioară a Curții asupra acestor prevederi.

Prevederile contestate au fost introduse recent în Codul electoral și nu au fost anterior obiect de examinare, deci sunt aplicabile direct în prezenta cauză.

Astfel, a invocat că respingerea nemotivată a cererii de către Curtea de Apel Bălți constituie un abuz fără precedent, încălcând dreptul la un proces echitabil și principiile statului de drept.

Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul poștei electronice, a expediat cerere de recurs Consiliului electoral al circumscripției Comunale Tîrnova nr.13/21 raionul Dondușeni. Însă până la data examinării recursului, referințe la acesta nu au fost depuse.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În conformitate cu art. 95 alin. (1) din Codul electoral, în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

Alineatul (8) al aceluiași articol prevede că, înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin.(1).

La caz, conform extrasului din poșta electronică (vol. I, f.d.214), decizia din 02 iunie 2024 a Curții de Apel Bălți a fost notificată reprezentantului recurentului, avocatului Banaru Vadim, la aceeași dată, 02 iunie 2024. Astfel că, cererea de recurs a fost declarată în termen.

Examinând temeiurile invocate în recursul declarant de avocatul Banaru Vadim în numele și interesele lui Filipaș Ruslan, în raport cu actele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 245¹ alin. (1), (3) din Codul administrativ, recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit.d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

Conform art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților. Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. a¹) că, recursul se declară inadmisibil în special când recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.245¹.

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele pre citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca

primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că motivele de casare, invocate în recurs de avocatul Banaru Vadim în numele și interesele lui Filipaș Ruslan, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către Curtea de Apel Bălți și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de avocatul Banaru Vadim în numele și interesele lui Filipaș Ruslan, conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în cererea de chemare în judecată, care au fost analizate de către Curtea de Apel Bălți, fiind apreciate în mod corespunzător.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în prima instanță, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată.

Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Bălți și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretinsei interpretări și/sau aplicări eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Bălți, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de avocatul Banaru Vadim în numele și interesele lui Filipaș Ruslan.

Conform art. 98 alin. (1) pct. 4) din Codul electoral și în conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de avocatul Banaru Vadim în numele și interesele lui Filipaș Ruslan, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Stela Procopciuc

judecătorii

Diana Stănilă

Ion Malanciuc